

VEEL AKKERBOUWBEDRIJVEN KUNNEN WEER BESPAREN

Jakob Jager

Na twee slechte jaren in de akkerbouw lijkt nu voor de meeste akkerbouwbedrijven het tij enigszins te keren. Het gezinsinkomen zal het lopende jaar naar verwachting met 15.500 euro (36.000 gulden) toenemen, tot 25.500 euro (57.000 gulden) per ondernemer. In de afgelopen 20 jaar is alleen in 1983/84 en in 1994/95 het herstel van de inkomens groter of vergelijkbaar geweest. De sterke stijging wordt veroorzaakt door een kleiner aanbod van de vrije markt producten door zowel een geringer areaal als door lagere kilogramopbrengsten. Door de natte maand september is ook een deel van de opbrengst (met name de aardappelen) niet geoogst. Door een goede koopkrachtige vraag naar deze producten, zijn de prijzen gestegen.

Opbrengsten en kosten

Door de eerder genoemde lagere kilogramopbrengst van aardappelen en uien zijn de prijzen fors gestegen (40 tot 70%). Bij de suikerbieten resulteren deze lagere opbrengsten in minder C-suiker hetgeen de prijs verhoogt. Per saldo zijn de geldopbrengsten van de bieten circa 6% hoger. Bij de zetmeelaardappelen zal in verhouding met de andere gewassen veel niet geoogst of alsnog in de bewaring verloren gaan. Dit veroorzaakt 8% lagere kilogramopbrengsten; gecombineerd met een 7% lagere prijs, resulteert dit in een 14% lagere geldopbrengst per hectare. Bij de granen dalen de kilogramopbrengsten in lichte mate. Bij tarwe neemt ook de prijs toe, terwijl bij gerst een lichte prijsdaling plaatsvindt. Over de hele linie dalen de kilogramopbrengsten met ruim 6% en stijgen de opbrengstprijzen met 22,5%. De kosten op bedrijfsniveau nemen door een prijsstijging en schaalvergroting toe met 4%.

Inkomens naar regio

Door de verschillende opbrengstontwikkelingen per gewas zijn er ook regionale verschillen waarneembaar. Door de grote stijging van de opbrengst van de pootaardappelen stijgt het inkomen in het Noordelijk kleigebied het sterkst (met 41.500 euro of 92.000 gulden), gevolgd door het Centraal kleigebied met 33.000 euro (73.000 gulden). Het niveau van het inkomen ligt in het Centraal kleigebied wel veel lager dan in het Noordelijk kleigebied (tabel 1), omdat in deze regio de afhankelijkheid van de vrije markt producten groter is dan in de andere kleigebieden. In de Veenkoloniën compenseren de hogere opbrengsten van suikerbieten en granen de opbrengstdaling van de zetmeelaardappelen grotendeels, maar mede door kostenstijgingen neemt toch het gezinsinkomen uit bedrijf met 3.000 euro af, tot 28.000 euro (62.000 gulden) per ondernemer.

Besparingen

Op de kleinere akkerbouwbedrijven zal wederom ontspaard worden. Ook voor de grotere bedrijven in de Veenkoloniën zullen geen positieve besparingen resteren (tabel 1). Op de grotere akkerbouwbedrijven in de kleigebieden lopen de besparingen uiteen van 46.500 euro (102.000 gulden) in het Noordelijk kleigebied tot 9.000 euro (19.000 gulden) in het Zuidwestelijk kleigebied. De verschillen in besparingen tussen de onderscheiden gebieden zijn groter dan die van het gezinsinkomen uit het bedrijf. Dit wordt vooral veroorzaakt door verschillen tussen de gebieden in het gemiddeld aantal ondernemers per bedrijf. Ook zijn er verschillen in betaalde belastingen en gezinsbestedingen. Het lopende boekjaar zullen de belastingafdrachten iets afnemen, vanwege de slechte resultaten in de voorgaande jaren. De gezinsbestedingen trekken aan, mede vanwege de hoge inflatie.

Tabel 1 Bedrijfsresultaten (pb) en inkomen op akkerbouwbedrijven

Boekjaar	Nederland	Grotere bedrijven					Kleinere bedrijven
		totaal	Noord. klei- gebied	Centr. klei- gebied	Zuidwst. klei- gebied	Veen- kolo- niën	
Opbrengsten-kostenverhouding							
1998/99	99	101	104	107	100	94	73
1999/00	79	81	88	76	74	92	62
2000/01 (r)	78	80	79	76	79	92	61
2001/02 (p)	87	91	98	93	87	90	66
Gezinsinkomen uit bedrijf (x 1.000 euro per ondernemer)							
1998/99	40,6	48,3	59,6	56,5	47,0	30,1	7,1
1999/00	12,1	14,9	31,1	0,4	8,6	32,5	-0,3
2000/01 (r)	10,0	13,5	12,5	1,5	17,0	31,0	-1,5
2001/02 (p)	25,5	34,0	54,0	34,5	30,0	28,0	2,0
<i>Idem (x 1.000 gld.)</i>	<i>57,0</i>	<i>75,0</i>	<i>119,0</i>	<i>76,0</i>	<i>67,0</i>	<i>62,0</i>	<i>4,0</i>
Besparingen (x 1.000 euro per bedrijf)							
1998/99	24,1	31,9	50,5	41,4	29,0	7,5	0,7
1999/00	-14,5	-18,0	-0,7	-35,9	-25,3	2,6	-9,3
2000/01 (r)	-15,5	-19,0	-19,0	-34,5	-11,5	4,0	-8,0
2001/02 (p)	6,5	11,5	46,5	12,5	9,0	-1,0	-5,0
<i>Idem (x 1.000 gld.)</i>	<i>14,0</i>	<i>25,0</i>	<i>102,0</i>	<i>27,0</i>	<i>19,0</i>	<i>-2,0</i>	<i>-11,0</i>

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Meer informatie: Rapport 1.01.03 *Actuele ontwikkeling van bedrijfsresultaten en inkomens in 2001.*